

**IMPLEMENTACE NOVELY ZÁKONA
O POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ
PROSTŘEDÍ VE VZTAHU
K ZAŘÍZENÍM URČENÝM
PRO ENERGETICKÉ VYUŽITÍ
ODPADŮ**

Prof. Ing. Vladimír LAPČÍK, CSc.

vladimir.lapcik@vsb.cz

Novela zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

V roce 2013 byla České republice zaslána Evropskou komisí (EK) Výzva (tzv. Letter of Formal Notice - formální upozornění ze dne 25. 4. 2013, č.j. C(2013) 2228 final), kde byl České republice vytýkán v rámci řízení o porušení Smlouvy o fungování EU ve věci nesprávné transpozice EIA směrnice (dále jen „**infringement EIA**“) tzv. *transpoziční deficit* vůči směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (tzv. **EIA směrnice - směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU**).

Výtky EK směřovaly jak vůči určitým prvkům českého systému posuzování vlivů na životní prostředí jako celku, tak vůči konkrétním způsobům neprovedení jednotlivých ustanovení EIA směrnice do českého právního řádu. Naprostá většina výtek EK přitom nesměřovala do procesu posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) jako takového, ale do následných povolenacích řízení, která na proces EIA navazují.

Evropská komise nám tedy vytýkala jak nesprávnou implementaci směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU do našeho zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů - ***non compliance***, tak neprovedení jednotlivých ustanovení EIA směrnice do českého právního řádu – ***non notification***.

Za nejpodstatnější pochybení Evropská komise považovala:

- nedostatečnou závaznost výstupů z procesu EIA a možné změny záměru během navazujících povolovacích řízení (územní řízení a stavební povolení), resp. mezi procesem posuzování vlivů na životní prostředí a navazujícími řízeními,
- skutečnost, že jednotlivá ustanovení EIA směrnice by měla být aplikována **nejen na proces EIA, ale i na navazující povolovací řízení (ÚŘ, SP)**, v rámci kterých je záměr definitivně schválen, což původní právní úprava nezajišťovala,
- nedostatečnou účast veřejnosti v navazujících řízeních (ÚŘ, SP),
- nezajištění účinné a včasné soudní ochrany příslušníkům dotčené veřejnosti.

Legislativní řešení výhrad EK představovalo změny zejména v těchto oblastech:

- závaznost výstupů z procesu posuzování vlivů na životní prostředí,
- verifikační závazné stanovisko (coherence stamp),
- zavedení konzultativní formy účasti dotčené veřejnosti na povolovacích řízeních,
- účast veřejnosti v řízeních a přístup veřejnosti k soudní ochraně,
- rozšíření informační povinnosti úřadů rozhodujících v navazujících řízeních,
- zrušení § 91 stavebního zákona, úprava § 61 a násl.

Nová koncepce procesu EIA – vícestupňové rozhodnutí

Zákon č. 39/2015 Sb. (účinnost 01. 04. 2015):

Stanovisko EIA:

- nově **závazné stanovisko** (dle § 149 správního řádu)
- závaznost podmínek obsažených ve stanovisku ve všech dalších stupních řízení (ÚŘ, stavební povolení)
- možnost soudního přezkumu stanoviska
- podkladem nejen stanovisko

Nová koncepce procesu EIA – *verifikační závazné stanovisko (Coherence stamp)*

- identita – posuzovaný a realizovaný záměr
- nové významné negativní vlivy na životní prostředí? (technologie, rozsah)
- verifikační závazné stanovisko
 - nesouhlasné – znovu EIA, úprava záměru
 - souhlasné – před podáním žádosti o následné rozhodnutí
- platnost stanoviska – 5 let, prodloužení pouze po posouzení (změna záměru, dotčené území, nové znalosti, nové technologie)

Nová koncepce procesu EIA – *závěr zjišťovacího řízení*

- soudní přezkum
- pozitivní závěr zjišťovacího řízení
 - usnesení, poznamenání do spisu
- negativní závěr zjišťovacího řízení (= správní rozhodnutí dle **§ 67** správního řádu)
 - základní charakteristika záměru
 - kritéria přílohy č. 2 zákona o EIA
 - oznamovatel a privilegované subjekty z řad dotčené veřejnosti
 - hmotná a procesní zákonnost
 - 90 dní na rozhodnutí soudu

Účast veřejnosti v navazujících řízeních

Účast veřejnosti v navazujících řízeních je upravena novelizovaným zákonem EIA:

- **konzultativní** (jakákoli veřejnost),
- **dotčená veřejnost** (plnoprávná): spolky - musí vzniknout alespoň 3 roky před zveřejněním informace o navazujícím řízení podle § 9b odst. 1, případně před dnem vydání rozhodnutí podle § 7 odst. 6, nebo kterou podporuje svými podpisy nejméně 200 osob (listina s podpisy nejméně 200 osob);
osoba, která může být rozhodnutím vydaným v navazujícím řízení dotčena ve svých právech nebo povinnostech.

Možnost podání **odvolání** proti rozhodnutí v navazujícím řízení – *dotčená veřejnost* – i tehdy, neúčastnila-li se navazujícího řízení v I. stupni

Návrhy změn přílohy č. 1 zákona č. 100/2001 Sb. (jsou uvedeny jen vybrané kategorie záměrů)

Oblast nakládání s odpady:

Bod 10.1 (kategorie I) přílohy č. 1 zákona měl před novelizací znění:

„Zařízení k odstraňování nebezpečných odpadů.“

Komentář:

Původně bylo v novele (03/2014) navrženo, že v [příloze č. 1](#) kategorii I se na konci bodu 10.1 vloží slova „Zařízení ke spalování komunálních odpadů. Zařízení ke zplyňování a pyrolýze odpadů“.

Bod 10.1 (kategorie I) pak zněl následovně: „Zařízení k odstraňování nebezpečných odpadů. Zařízení ke spalování komunálních odpadů. Zařízení ke zplyňování a pyrolýze odpadů.“

Návrh novely zákona č. 100/2001 Sb. z června 2014 (06/2014) pak uváděl následující znění přílohy č. 1 zákona:

Bod 10.1 (kategorie I) měl v novele (06/2014) znění:

„Zařízení k odstraňování **nebo využívání** nebezpečných odpadů.“

Návrhy změn přílohy č. 1 zákona č. 100/2001 Sb. (jsou uvedeny jen vybrané kategorie záměrů) – pokrač.

V rámci **zákona č. 39/2015 Sb.** (účinnost od 01.04.2015), kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, bylo uzákoněno v příloze č. 1 následující znění diskutovaného bodu:

Bod 10.1 (kategorie I):

„Zařízení k odstraňování nebo využívání nebezpečných odpadů **spalováním, fyzikálně - chemickou úpravou nebo skládkováním.**“

Z výše uvedeného je zřejmé, že pozdějším návrhem novely (06/2014) přílohy č. 1 **došlo k úplné změně původně navrženého (03/2014) bodu 10.1** v kategorii I. Rovněž znění bodu 10.1 (**kategorie I**) schválené v rámci zákona č. 39/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, uvádí značně odlišné znění (viz výše), což není, dle mého názoru, ku prospěchu věci.

Návrhy změn přílohy č. 1 zákona č. 100/2001 Sb. (jsou uvedeny jen vybrané kategorie záměrů) – pokrač.

Bod 10.1 (kategorie II) měl v novele (03/2014) přílohy č. 1 znění: „Zařízení k odstraňování a využívání odpadů (záměry neuvedené v kategorii I).“

Před novelizací měl tento bod znění: „Zařízení ke skladování, úpravě nebo využívání nebezpečných odpadů; zařízení k fyzikálně-chemické úpravě, energetickému využívání nebo odstraňování ostatních odpadů.“

V rámci **zákona č. 39/2015 Sb.** (účinnost od 01.04.2015), kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, bylo uzákoněno v příloze č. 1 následující znění diskutovaného bodu:

Bod 10.1 (kategorie II):

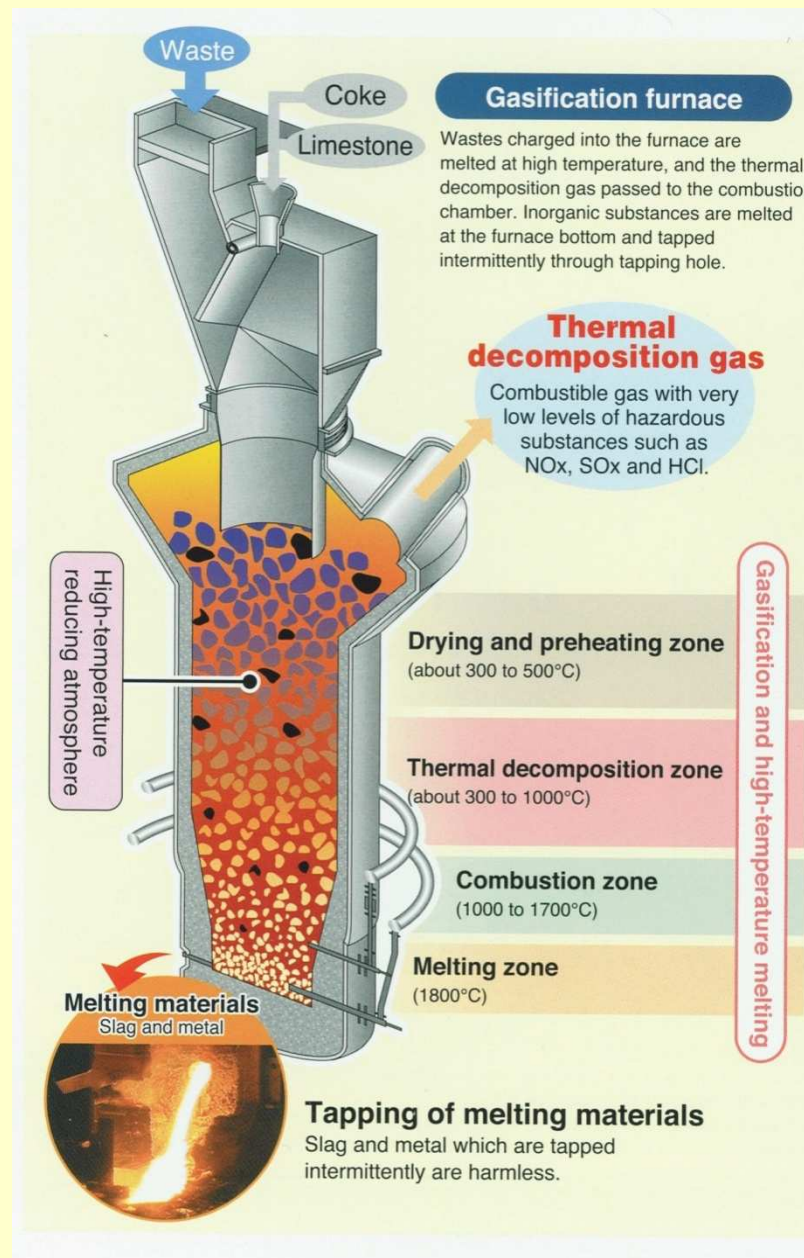
„Zařízení k odstraňování nebo průmyslovému využívání odpadů (záměry neuvedené v kategorii I).“

Zákon č. 39/2015 Sb. v příloze č. 1 pro bod 10.1 (kategorie I) uvádí: „Zařízení k odstraňování nebo využívání nebezpečných odpadů **spalováním**, fyzikálně - chemickou úpravou nebo skládkováním.“

Zplyňování odpadu

Podstatou zplyňování je přeměna uhlíkatých materiálů za vyšších teplot (nad 800 °C) na hořlavé plynné látky **za přívodu podstechiometrického množství vzduchu** nebo jiného oxidovadla. Zplyňování je silně endotermický proces. **Výhodou je**, že díky vysokým teplotám odpadá problémy s tvorbou **toxických dioxinů**, furanů a polycyklických aromatických uhlovodíků. Redukční prostředí brání vzniku **oxidů dusíku**.

Zplyňování je částečné spalování organických látek za vzniku plynů, které lze použít jako surovinu (pomocí reformních procesů) nebo jako palivo. Zplyňovací procesy jsou vhodné k úpravě komunálních odpadů, některých nebezpečných odpadů a sušených čistírenských kalů.

Obr. Kazusa Clean System – zplyňovací a tavicí pec

Obr. Kazusa Clean System – zplyňovací a tavicí pec

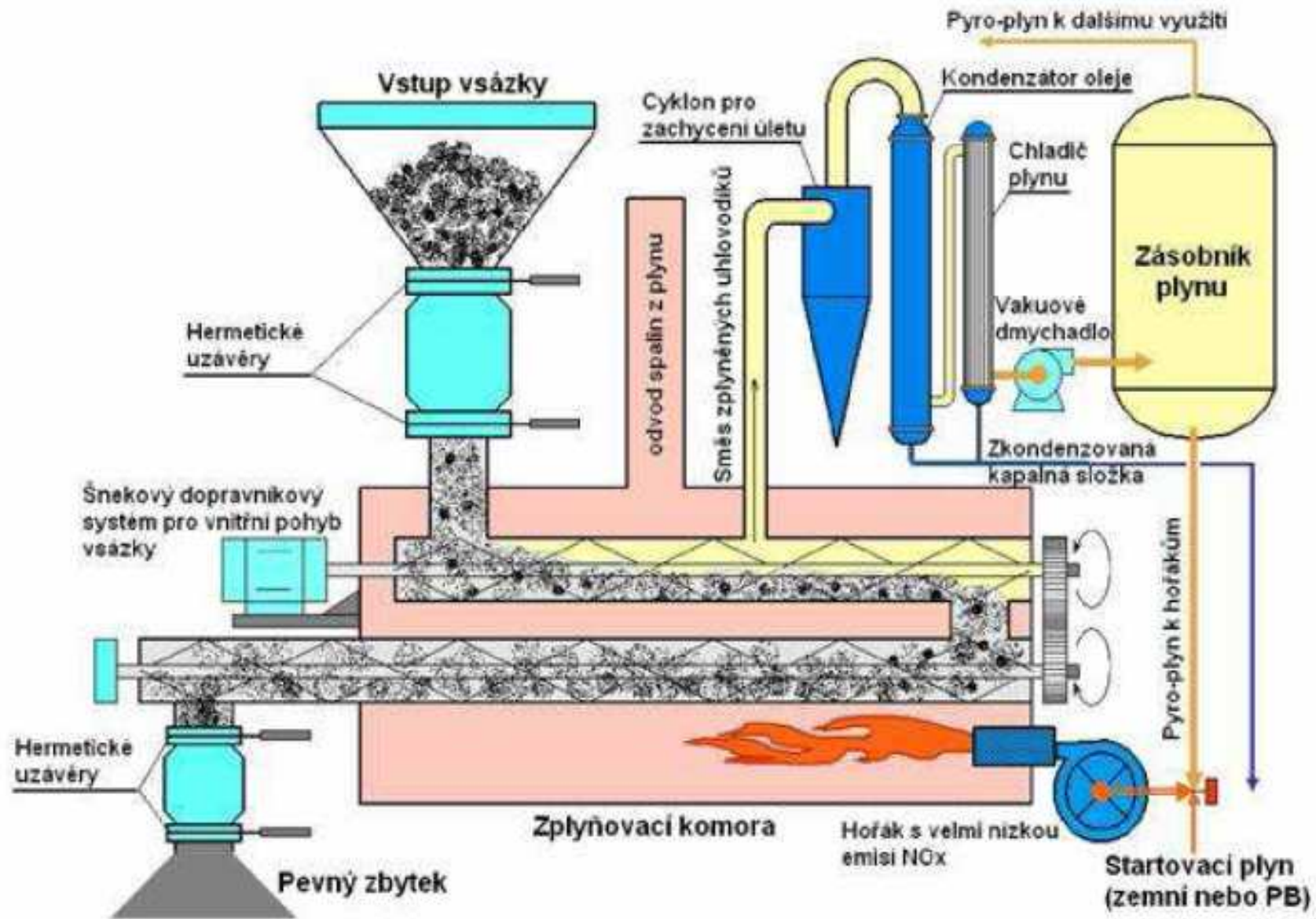
Obr. Princip plazmového zplyňování komunálního odpadu (Westinghouse Plasma Corporation (WPC), divize společnosti Alter NRG Corporation)

Pyrolýza

Pyrolýza je termický rozklad organických materiálů **za nepřístupu medií obsahujících kyslík** (vzduch, oxid uhličitý, vodní pára), který vede ke vzniku plyných, kapalných a pevných frakcí. Tento proces je alternativou spalování.

Podstatou této metody je, že za vyšších teplot jsou organické sloučeniny méně stabilní. Vysocemolekulární látky se rozkládají na nízkomolekulární, což vede k jejich rozpadu na těkavé produkty a koks. Pyrolýza probíhá v rozmezí 150 °C až 1 000 °C. Podle teplot rozlišujeme:

- **Nízkoteplotní pyrolýzu** (reakční teplota do 500 °C),
- **Středněteplotní pyrolýza** (reakční teplota 500 °C až 800 °C),
- **Vysokoteplotní pyrolýza** (reakční teplota nad 800 °C).

Obr. Zařízení (jednotka SCOGEN M3RP) k pyrolýze pneumatik z osobních aut

Obr. Pyrolýzní jednotka firmy HEDVIGA a.s.

Obr. Pyrolýzní jednotka firmy HEDVIGA a.s. (novější provedení)

Závěr

Znění bodu 10.1 v kategorii I přílohy č. 1, uvedené v zákoně č. 39/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí („Zařízení k odstraňování nebo využívání nebezpečných odpadů **spalováním, fyzikálně - chemickou úpravou nebo skládkováním.**“) je bezesporu vhodnější formulací, než tomu bylo u bodu 10.1 (kategorie I) v rámci návrhu novely 06/2014 („Zařízení k odstraňování nebo využívání nebezpečných odpadů.“).

Nicméně z pohledu oznamovatelů záměrů **pyrolýzních zařízení určených pro energetické zpracování odpadů** i formulace schválená zákonem č. 39/2015 Sb. dává prostor různým výkladům ze strany orgánů státní správy, kde tato zařízení zařadit, což může mnohdy vést k neúměrnému prodlužování procesu posuzování vlivů na životní prostředí u těchto zařízení, jak tomu bylo v mnoha případech doposud.

Naopak původně navrhovaná formulace bodu 10.1 (kategorie I) přílohy č. 1 v novele 03/2014 naprosto jednoznačně zařazuje pyrolýzní zařízení určená pro energetické zpracování odpadů (**„Zařízení k odstraňování nebezpečných odpadů. Zařízení ke spalování komunálních odpadů. Zařízení ke zplyňování a pyrolýze odpadů.“**).

Ani nově navržené, resp. upravené znění bodu 10.1 v kategorii II uvedené v zákoně č. 39/2015 Sb. („Zařízení k odstraňování nebo průmyslovému využívání odpadů - záměry neuvedené v kategorii I) nemůže výše uvedené nevýhody dostatečně kompenzovat.

Dalším krokem je **zařazení pyrolýzního zařízení v rámci vyhlášky č. 415/2012 Sb.**, o přípustné úrovni znečišťování a jejím zjišťování a o provedení některých dalších ustanovení zákona o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů.

Většinou se oznamovatel a příslušné orgány shodnou, že posuzovaný záměr odpovídá znění § 2 písm. o) zákona č. 201/2015 Sb., o ochraně ovzduší. V této souvislosti je tedy pravděpodobné zařazení hodnoceného záměru v rámci bodu 2.3 části I přílohy č. 4 k vyhlášce č. 415/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Děkuji za pozornost